

DeFKa op maat 30+

DeFKa op maat 30+

preludium 1994-2024

DeFKa Research Assen, 2023

Inhoud

Inleiding	7
1 Overzicht 1994-2024	9
2 De Sandberglezingen 2004-2019	21
3 Het Bestbefore essay uit 2011	48
4 De museumnotitie uit 2012, 'Condition museale'	55
5 Een actuele, persoonlijke impressie 2023	68
6 Transdisciplinaire kunst en wetenschap, 2022	74
7 Een epilogisch akkoord anno 2024	101
8 Bijlagen, diverse blogs en citaten	107

Inleiding

In dit preludeum, DeFKa op maat 30 +, besteden we aandacht aan onze inhoudelijke motivatie, het artistieke discours en de activiteiten. Het is een preludeum omdat er in de loop van 2024 nog een geannoteerd fotoarchief en inventarisoverzicht wordt gepubliceerd van de collectie van kunstenaarsinitiatief DeFKa in de jaren 1994-2024. Daarom hebben we nu voor een tekstueel overzicht gekozen.

Achtereenvolgens komen aan bod: een overzicht 1994-2024, dan de Sandberglezingen 2004-2019, het Bestbefore essay uit 2011 ter gelegenheid van een rondreizende tentoonstelling, de museumnotitie uit 2012 onder de titel 'Condition museale', daarna een actuele persoonlijke Impressie 2023, gevolgd door een artikel over Transdisciplinaire kunst en wetenschap, die werd uitgesproken tijdens een lezing voor het NGE in 2022. Tot slot een epilogisch akkoord anno 2024 met het zicht op het afronden van dertig jaar kunst, filosofie en wetenschap in Assen en de relaties met vergelijkbaar artistieke motivatie en onderzoek in Nederland. De museumnotitie en het Bestbefore essay voegen we toe in oorspronkelijke vorm vanwege hun specifieke archivalische kwaliteit.

DeFKa Research aan de C.T. Storkweg in Assen

Citaat

“Waar men bij nieuw stadsbeleid op zou moeten letten is het vormen van een goedwillend netwerk, verdichting van bouw naast open groengebied met daarbij enthousiaste projectontwikkelaars en visionaire ambtenaren. Maar maak vooral gebruik van aanwezig talent in de stad. Erken het grote belang van kunst, van de symbolische orde en het spelelement in de stedelijke constructie. Een hoopvol verhaal dat soms de tijd meeheeft en soms niet. Het is het realisme van ‘de tijdelijkheid’, van de contemporaine instabiliteit.”

defkaresearch.com/havenkwartier/

1 Overzicht 1994-2024

Vanuit een terugblik de geschiedenis beschrijven leidt onvermijdelijk tot een specifieke keuze. In dit geval kiezen we voor de methode van ‘de inval’ vanuit het heden, afgewisseld met een meer of minder compacte lijst van feitelijke, institutionele gebeurtenissen.

DeFKa is nu gehuisvest in het Havenkwartier van Assen in een pand van circa 250 m² dat op de nominatie staat om gesloopt te worden. De bedoeling is dat er in dit Havendistrict nieuwbouw komt. Die bedoeling bestaat overigens al 10 à 20 jaar. De vertraging is veroorzaakt door bekende crisissituaties, economisch-financieel en pandemisch, maar met de huidige, nationale urgentie om meer woningen te bouwen is de draad weer opgepakt en wordt er een gemeentelijke gebiedsvisie ontwikkeld die nu samen met de plannen voor de binnenstad beschreven wordt als ‘het Stadskwartier’. DeFKa ziet zich hier niet alleen feitelijk bij betrokken, maar ook inhoudelijk, omdat we al in 2005 een Architectuurpodium initieerden onder de naam Cercle Meudon en ons ook inhoudelijk met architectuur gingen bezighouden. Onder de noemer Cercle Meudon organiseerden we exposities over stedenbouw en projecten die kunst in de openbaarheid als thema hadden. Tegenwoordige activiteiten beperken zich tot onderzoek naar mogelijkheden in het Havenkwartier, zoals bijvoorbeeld een ‘cultuurhub’ met onder meer ateliers. We hebben verschillende kunstenaars en architecten uitgenodigd om met ideeën te komen en werken samen met onze ondernemende burens, de TechHub Assen / Hanzehogeschool Groningen. Om in het heden te blijven: naast het havenonderzoek, waarover we verschillende publicaties hebben uitgebracht en dat grotendeels werd afgesloten in 2022, is sindsdien het uitbrengen van een DeFKa Research SC Magazine onze belangrijkste asset. Van het magazine zijn zes nummers uitgebracht, de volgende en laatste uitgave

bestaat uit een zo compleet mogelijke collectiebeschrijving. Het doel van deze uitgaven is om tot een methodisch stramien te komen, waarmee de hedendaagse kunst een topologisch instrument wordt aangereikt, waarmee kunstwerken en (kunst) onderzoek op een aanvaardbare wijze gearchiveerd zouden kunnen worden.

Het Institutionele

Dan volgt nu een compacte chronologische samenvatting. Als eerste komt nu het ‘institutionele’ aan bod. In 1994 startte DeFKa, als kunstenaarsinitiatief, in een door de gemeente ter beschikking gesteld pand, een verlaten kleuterschool aan het Seinepad in de wijk Pittelo in Assen. Na een door brand noodzakelijke verhuizing naar de Vaart NZ 2, in de binnenstad, richtte DeFKa in 2005 een Architectuurpodium op onder de naam Cercle Meudon, als een eerbetoon aan Theo van Doesburg. Een paar jaar later, in 2009, kwam daar het SMAHK, Stedelijk Museum Assen voor Hedendaagse Kunst bij, nadat we met een verhuizing naar de Venestraat veel meer ruimte ter beschikking hadden gekregen, in weer een oud schoolgebouw, nu uit 1960 en in 2018 gesloopt.

Alle drie de initiatieven meldden we aan als stichting (zonder winstoogmerk). In 2014 tijdens het twintig jarig jubileum vroegen we de filosofe Jozanneke Vanderveen een lezing te houden over het nut van ‘institutionalisering’. Het was immers voor een kunstenaarsinitiatief (nog) niet gebruikelijk om je in te zetten voor een publieke culturele infrastructuur, waartoe DeFKa zich juist wel had verplicht door zich regelmatig op diverse gebieden en tijdstippen met kunst- en cultuurbeleid te bemoeien. Inmiddels zijn beide stichtingen, Cercle Meudon en SMAHK, opgeheven (2019), voornamelijk door gebrek aan voldoende gemeentelijke ondersteuning, en profileert DeFKa zich sinds 2018 alleen nog als de onderzoeksinstelling DeFKa Research.

Media

Van 2010 tot 2015 hebben we een radioprogramma verzorgd voor de lokale Omroep Assen. Elke donderdagavond twee uur lang behandelden we allerlei onderwerpen op cultureel gebied met veel aandacht voor poëzie. Daarnaast altijd interviews met gasten, politici, kunstenaars en beleidsmakers. Altijd live en soms vanuit onze eigen locatie aan de Vaart NZ 2. Ook hebben we een poëziemanifestatie georganiseerd in het pand van de Asser omroep zelf, destijds gevestigd aan de overkant, aan de Vaart ZZ, met onder meer als gasten Piet Gerbrandy en het Asser duo Tangerine. Van deze uitzendingen zijn een aantal opnamen nog in ons archief te beluisteren.

Met de algemene verbreiding - en noodzaak - van het internet rond 2000, maakten we respectievelijk de websites DeFKa, Cercle Meudon en SMAHK. Daar werden al snel de Facebookpagina Kompact Assen en het YouTubekanaal SMAHK aan toegevoegd, met tussen 2013 en 2015 in totaal dertien 'radiofotoos', filmpjes naar aanleiding van de exposities. In 2020 startten we een nieuw YouTubekanaal vanwege de concentratie op de research van DeFKa. Inmiddels is de facebookpagina opgeheven. De websites defka.nl en smahk.nl worden alleen nog als archief in stand gehouden. De Cercle Meudonwebsite is als blog nog steeds actief.

Rond 2005 hebben we in goede samenwerking met webmaster Roelof Huisman van Bibliotheek Assen een tijdlang de inhoud van een poëziesite verzorgd, het 'poëzieweb' en hielden we een cultuurblog bij in het kader van 'cultuurhoofdstad' Assen. Deze zijn allemaal opgeheven, wel is er nog een cd-rom met de artikelen behouden, waarvan een kopie in het bezit is van de toenmalige cultuurwethouder Ruud Wiersema.

In 2015 hebben we, in het kader van onze overeenkomst met

diverse partijen op het gebied van filosofie en samenleving, het samenwerkingsverband Metaforum Assen opgericht en ook daarvoor werd er een website gestart, metaforumassen.nl. De vergaderingen van Metaforum Assen vonden plaats in de panden van DeFKa/SMAHK. De lezingen vonden plaats in Kunstplaza Schurer/Vanderveen en Podium Zuidhaege. Tot de sprekers behoorden onder meer Gijs van Oenen, Bas Heijne, Joris Luyendijk, Marjan Slob, Thomas van der Dunk en Ewald Engelen. De samenwerking is in 2020 gestaakt. De website is herbestemd en functioneert nu als een weblogplatform voor filosofische en cultuurkritische terzijdes.

Debatten

Het eerste DeFKa-debat vond vlak na de oprichting plaats op 13 november 1994 onder de toepasselijke titel Kunstdiscours & kunstenaarsinitiatieven, waarbij het ging om de eigen taal van het ‘kunstenaarsinitiatief’. Een voorbeeldige tegenhanger toen was de nieuwbouw van het Groninger Museum. In het sprekersforum zaten onder meer Kees Vuyk, Hans Wessels, als huisfilosoof van Academie Minerva en de kunstenaar Bart Huysman. In de maanden daarna volgde er een discussie in samenwerking met gelijksoortige initiatieven uit Overijssel, Drenthe en Groningen. Tussen 1997 en 1999 hielden we drie debatten, tijdens de manifestatie Tussenvormen 1, 2 en 3, in het Drents Museum en één in het Stadhuis vanwege het specifiek lokale accent op het thema kunstbeleid. In het nieuwe pand aan de Vaart nr. 2 in het centrum van Assen hebben we in de periode 2000 tot 2009 meerdere keren een publiek debat georganiseerd, regelmatig ook in samenwerking met de burens, theater De Kolk. Onder meer over media met spreker/gast Rik Zaal. Over cultuurbeleid met lokale politici/raadsleden. Over technologie, immersieve media en wetenschap in samenwerking met het Frank Mohr Instituut, Groningen. Over de regiovisie en cultuur met als gasten: gedeputeerde Henk

Weggemans, Jan Jaap Heij, conservator Drents Museum en Albert Van Der Weide, destijds dean van Academie Minerva. Van een aantal lezingen zijn publicaties verschenen, bijvoorbeeld over het ‘regionalisme’-debat. Op het nieuwe adres aan de Venestraat vonden opnieuw lezingen plaats, vaak ook in het kader van projecten en artistiek onderzoek, onder andere met Jos de Mul, Micha Hamel en Jeroen Boomgaard. Ook was er een serie debatten onder de noemer Investigations, over kunst, wetenschap en PhD-onderzoek.

Sandberglezingen

Dit waren bijzondere lezingen die tussen 2004 en 2019 elk jaar met vaste prik werden georganiseerd in november, ontstaan als hommage aan Willem Sandberg, die ooit in de Beilerstraat in Assen opgroeide en later furore maakte als degene die het Stedelijk Museum in Amsterdam na 1945 internationale faam bezorgde. De sprekers waren achtereenvolgens Max Arian, (biograaf Sandberg), Peter Sonderen, Gijs Frieling, Henk Slager, Thijs Lijster, Renée van der Vall, Christiaan Jansen/Hans van den Ban, Steven ten Thije, Leonard de Paepe, Meta Knol, Mieke Gerritzen/Geoffrey Lillemon, Jan Bor, Micha Hamel, Hedwig Feijen.

In 2019 zou de 15e lezing plaatsvinden in het Drents Archief mede ter gelegenheid van het magazine DeFKa Research SC 01, over archivering en hedendaagse kunst. Helaas zegde de spreker Arno van Roosmalen, destijds directeur Stroom Den Haag, op het laatste moment af. Voor ons betekende dat tevens het einde van de serie Sandberglezingen.

Overige lezingen en events

In het kader van de zogenaamde Slow Art Talks organiseerden we samen met het Frank Mohr Instituut / Academie Minerva gesprekken met studenten en kunstenaars. Onderwerp van de